

Tid Torsdagen den 24 september 2020, kl. 17:00-17:50
Plats Stora kollegiesalen, Stadshuset
Justerat Onsdagen den 7 oktober 2020 §§ 1-6, 8, 14-30, 32-73
Anslaget Fredagen den 9 oktober 2020 §§ 1-6, 8, 14-30, 32-73

Omedelbart justerade paragrafer

Justerat Torsdagen den 24 september 2020 §§ 7, 9-13, 31, 74
Anslaget Måndagen den 28 september 2020 §§ 7, 9-13, 31, 74

Joakim Larsson

Jan Valeskog

Närvarande

Beslutande ledamöter:

Joakim Larsson (M), ordföranden
Jan Valeskog (S), vice ordföranden
Björn Ljung (L) §§ 1-49, 51-74
Cecilia Obermüller (MP) §§ 1-13, 15-74
Fredrik Lindstål (C) §§ 1-30, 32-50, 52-59, 61-74
Mikael Valier (KD)
Ulf Walther (S)
Sara Stenudd (V)
Maria Hannäs (V) §§ 1-49, 51-74
Peter Wallmark (SD)

Tjänstgörande ersättare:

Arne Genschou (M) §§ 1-64, 66-74 För Kristina Lutz (M)
Mikael Eskman (M) § 65 För Kristina Lutz (M)
Linda Jonsson (M) § 1-42, 44-60, 62-74 För Hans Breismar (M)
Mikael Eskman (M) § 43, 61 För Hans Breismar (M)
André Nilsson (L) § 50 För Björn Ljung (L)
Lennart Tonell (MP) § 14 För Cecilia Obermüller (MP)
Erik Sarfors (C) §§ 31, 51, 60 För Fredrik Lindstål (C)
Isabelle Ljungberg (S) För Elisabet Carlsson (S)
Jonas Santesson (V) § 50 För Maria Hannäs (V)

Ersättare:

Mikael Eskman (M) §§ 1-42, 44-60, 62-64, 66-74
Ingebrigt Sjövik (M) §§ 1-7
André Nilsson (L) §§ 1-49, 51-74
Lennart Tonell (MP) §§ 1-13, 15-74
Erik Sarfors (C) §§ 1-30, 32-50, 52-59, 61-74
Jonas Santesson (V)
Jerker Söderlind (SD)

Tjänstemän:

Dessutom närvarade stadsbyggnadsdirektören Anette Scheibe Lorentzi, §§ 1-53, 56-74, nämndsekreterare Rakel Nilsson och Sara Högne, Torkel Kjellman och borgarrådssekreterarna Nils Annink, Lovisa Lindholm och Adam Valli Löfgren

Stadsbyggnadsnämnden

Fleminggatan 4
Box 8314
104 20 Stockholm
Telefon 08-508 27 300
stadsbyggnadskontoret@stockholm.se
stockholm.se

§ 9

Handlingsplan för biologisk mångfald i Stockholms stad. Svar på remiss från kommunstyrelsen, Dnr 2020-09597-50

Beslut

Stadsbyggnadsnämnden beslutar enligt stadsbyggnadskontorets förslag:

- 1 Stadsbyggnadsnämnden beslutar att överlämna kontorets tjänsteutlåtande som svar på remissen från kommunstyrelsen.
- 2 Stadsbyggnadsnämnden beslutar att omedelbart justera paragrafen.

Handlingar i ärendet

Stadsbyggnadskontorets tjänsteutlåtande från den 7 september 2020.

Bil § 9

Tjänsteutlåtandet avser svar på remiss från kommunstyrelsen om handlingsplan för biologisk mångfald i Stockholms stad.

Nämndens behandling av ärendet**Framlagda förslag till beslut**

- 1) Ordföranden Joakim Larsson m.fl. (M), Björn Ljung (L), Cecilia Obermüller (MP), Fredrik Lindstål (C), Mikael Valier (KD), vice ordföranden Jan Valeskog m.fl. (S) och Peter Wallmark (SD) föreslår (se beslutet).
- 2) Sara Stenudd m.fl. (V) föreslår att stadsbyggnadsnämnden beslutar att bifalla förslaget till Handlingsplan för biologisk mångfald i Stockholms stad samt att därutöver anföra följande:

Biologisk mångfald är en av de nio planetära gränser som är grundläggande för en hållbar planet. Det är den planetära gräns som överskrids allra mest och som just nu hotar våra ekosystem mer än något annat. Människan är beroende av ekosystemtjänster från naturen. Begreppet ekosystemtjänster används för att visa den nytta människan får från naturens arbete. Till exempel renar växter vår luft och bin pollinerar våra grödor. Dessa s.k. ekosystemtjänster skapas och möjliggörs av den biologiska mångfalden. Artrikedom förstärker våra och kommande generationers livsmöjligheter och är grunden för fortsatt välfärd.

Utrotningen av arter sker så snabbt att vissa forskare talar om ett sjätte massutdöende, forskarna befarar att så mycket som 25 procent redan har försvunnit. Försvinner insekterna försvinner många av våra ekosystemtjänster. Deras överlevnad är helt avgörande för oss människor och våra samhällen. Stärkt biologiska mångfald ger positiva resultat även för klimatet, naturen och människors välmående. Det är mot denna bakgrund som Vänsterpartiet ser mycket positivt på den handlingsplan för biologisk mångfald som nu presenteras. Vänsterpartiet instämmer i de fem strategier som läggs fram.

Kopplingar till fysisk planering

Stockholm har en lång historia av jord- och lantbruk. Idag har mycket försvunnit i och med urbanisering och att staden breder ut sig. När jord- och lantbruken försvinner, växer markerna igen och artsammansättningen på platsen förändras. Idag finns vissa kulturlandskap kvar, i form av mindre ängsytor och kantzoner mot skog och bebyggelse. Där återfinns en del av de arter som är förknippade med jord- och lantbruk. Den gamla åkermarken däremot har förvandlats till gräsmattor och idag kvarstår tre stora gräsmarker i staden kvar: Gärdet, Järvafältet och Årstafältet. Dessa områden är idag nedklippta gräsmattor med låg biologisk mångfald som har stor potential för att utvecklas och bli mer artrik.

Staden behöver utveckla den biologiska mångfalden på de kvarvarande grönområden som finns. Vänsterpartiet instämmer i att Stockholm behöver växa. Fler billiga bostäder behöver byggas, tätortsnära naturmiljöer utvecklas och stadsutvecklingen ska gå hand i hand med utvecklingen av dessa. I detta utvecklingsarbete kan naturmiljöer anläggas som är väl gestaltade, med god landskapsarkitektur, och som förenar ekologiska, sociala och kulturella värden. Det kan innebära att förena initiativ för klimatanpassning och biologisk mångfald, genom exempelvis anläggning av dammar och växtbäddar som både är attraktivt för människor, djur och insekter.

Denna typ av arbete behövs inte bara vid nyexploatering och nya bostadsområden. Prioritera naturbaserade, ofta både enkla, kostnadseffektiva och mångfunktionella lösningar både i planering av nya stadsdelar och i förtätning och förvaltning av befintliga områden där grön infrastruktur blivit åsidosatt. I dagsläget är tillgången till frisk luft, närliggande natur, rent vatten osv. alltför ofta bestämt av socioekonomiska variabler, men vi har nu möjligheten att planera för ett samhälle som är både mer hållbart och mer rättvist. Det är oerhört viktigt att omställningen till ett hållbart samhälle sker på ett sätt som samtidigt bidrar till ett jämlikt och jämställt samhälle.

Förutom att jämlikhet och jämställdhet givetvis är grundläggande värden i sig så visar forskning att sådana samhällen har långt bättre förutsättningar att klara en snabb omställning mot hållbarhet. Det är också viktigt för legitimiteten i ett sådant projekt att såväl för- som nackdelar fördelas på ett rättvist sätt.

Ljutförorenings påverkan på biologisk mångfald

Så kallad "ljutförorening" är ett problem som diskuteras under många år men som med fortsatt urbanisering blivit allt mer akut. Vänsterpartiet anser att det är positivt att handlingsplanen pekar ut ljutföroreningar som ett område för kunskapsutveckling, men menar att staden redan nu också behöver en aktiv plan för fortsatt arbete.

För oss människor är det tråkigt men inte livsnödvändigt att kunna se vintergatan en stjärnklar kväll men för nattlevande djur och insekter, som till stor del navigerar efter stjärnorna, är det just livsnödvändigt. Till skillnad från de andra stora faktorerna som pekas ut i handlingsplanen (invasiva arter och stadsutveckling exempelvis) kan ljutföroreningarna ganska enkelt kan förhindras genom att släcka "onödigt" ljus och att använda ordentliga skärmar för ljuskällorna.

Vänsterpartiet anser därför att Stockholm stads handlingsplan bör ha en tydlig strategi för hur ljutföroreningar ska minska. Denna strategi behöver, liksom övrigt arbete med biologisk mångfald, vara en del av arbetet med grön infrastruktur och bör användas i ett tidigt skede av planprocesserna. Det gynnar också klimatet, tryggheten och de estetiska värdena.

Bevara skogarna

En natur med många arter klarar lättare av den stress som ett förändrat klimat innebär. Bevarande av naturskogar ger stora mängder lagrat kol och är samtidigt hem för djur- och växtliv. Skogen förser oss med en rad ekosystemtjänster som vatten- och luftrening och produktion av råvaror. En rik biologisk mångfald ökar skogens produktionsförmåga och ger större motståndskraft mot klimatförändringar. Skogsmarken binder stora mängder kol och påverkar vattenbalansen och har därmed en betydelse för både det lokala och globala klimatet.

Skogen har även stora sociala och kulturella värden. Dess betydelse för rekreation, friluftsliv och undervisning är omfattande.

Skogen och biobränslet

Behovet av förnybar energi riskerar att skapa målkonflikter då ökat behov av biobränslen innebär ökat uttag från skogarna. Den största delen av bränslet till fjärrvärmen kommer att komma från skogen i form av biobränsle. Det är problematiskt då skogen behövs för många ändamål. Klimatfärdplan 2050 anger att potentialen för bioenergi i länet har uppskattats till cirka en TWh idag och upp till två TWh 2050. Med övergång till ett kontinuitetsskogsbruk kommer tillgången till bioenergi under en övergångsperiod på cirka 25 år att vara mindre. För att skydda skogen och den biologiska mångfalden bör länets egen skog bidra med högst 0,5 TWh i form av biobränsle. Länet behöver därför ”importera” biobränsle från andra delar av landet. Därför är energieffektivisering och andra värmelösningar viktiga att genomföra.

Kopplingar till staden och regionens utvecklingsarbete

Biologisk mångfald måste vara en integrerad del av hela Stockholm stads och region Stockholms utvecklingsarbete. I det förslag som nu presenteras listas därför flera dokument som har bäring på handlingsplanen, Vänsterpartiet skulle därtill vilja inkludera RUF 2050 - Regionala utvecklingsplan för Stockholmsregionen.

Beslutsgång

Ordföranden Joakim Larsson (M) ställer förslagen mot varandra och finner att nämnden beslutar enligt kontorets förslag som stöds av ordföranden Joakim Larsson m.fl. (M), Björn Ljung (L), Cecilia Obermüller (MP), Fredrik Lindstål (C), Mikael Valier (KD), vice ordföranden Jan Valeskog m.fl. (S) och Peter Wallmark (SD).

Reservation

Sara Stenudd m.fl. (V) reserverar sig mot beslutet med hänvisning till sitt förslag.

Särskilt uttalande

Vice ordföranden Jan Valeskog m.fl. (S) lämnar särskilt uttalande enligt följande:

Stockholm har under lång tid legat i framkant vad gäller kunskapsutveckling och skydd av naturmiljöer viktiga för den biologiska mångfalden. Stockholm arbetade med begreppet grönstruktur redan i översiktsplanen 1999 och har under lång tid byggt upp en stor kunskap kring stadens naturmiljöer. Under förra mandatperioden togs nya riktlinjer för utvecklingen av park- och naturmiljöer fram inklusive särskilda satsningar. I den senaste översiktsplanen har vikten av den gröna strukturen fått en tydligare plats både i kartmaterialet och i måltexterna.

Miljö- och hälsoskyddsnämnden har nu tagit fram ett förslag till handlingsplan för biologisk mångfald, som kommer att följas av åtgärdsprogram för biologisk mångfald. Den biologiska mångfalden är en viktig och akut fråga. Biologisk mångfald är en av de grundläggande förutsättningarna för att våra ekosystem ska kunna leverera funktioner och nyttor som vi människor behöver och använder. Staden behöver en övergripande vägledning kring hur dessa ska bevaras och utvecklas samtidigt som staden växer.

Handlingsplanen identifierar viktiga frågor att besvara inom stadens exploateringsprocess. Men ska Stockholms mål om 140 000 nya bostäder gå att genomföra behövs tydligare exempel på hur avvägningar vid exploatering ska göras. Det saknas vägledning för viktiga frågor så som vilka grönsamband och naturmiljöer som behöver prioriteras och vilka som kan exploateras, i vilka lägen en exploatering kan frigöra resurser som kan användas till förstärkningsåtgärder, etc. Genom att i ett tidigt stadium ta hänsyn till den biologiska mångfalden och identifiera hur befintliga grönområden kan stärkas kan staden fortsatt växa och värna både den sociala, ekonomiska och ekologiska hållbarheten. Handlingsplanen ger vissa verktyg och pekar på viktiga prioriteringar, men den skulle vara betjänt av att tydligare ge stöd i avvägningar vid exploatering.

Det som dock är ännu mer allvarligt är att handlingsplanen inte kommer gå att genomföra med nuvarande förutsättningar. Genomförandet ligger i första hand på stadsdelsnämnder som ansvarar för skötseln av naturmarken, inklusive naturreservaten, och exploateringskontoret som ansvar för stadens investeringar vid nybyggnation. De åtgärder som föreslås i handlingsplanen kräver resurser. Utan dessa resurser är handlingsplanen mest en intressant sammanställning av kunskapsläget kring biologisk mångfald i Stockholm.

Som en del av processen med att ta fram förslaget till handlingsplan har en remissrunda genomförts. Remissinstansernas svar går att läsa i "redovisning av miljöförvaltningens förslag till handlingsplan för biologisk mångfald". Flera remissinstanser, särskilt stadsdelsförvaltningarna, framhåller att stadens resurser för naturvårdsskötsel redan idag är otillräckliga för att kunna upprätthålla värdena i en fungerande blågrön infrastruktur. Miljöförvaltningen skriver att: Resursbehovet är en grundläggande fråga för handlingsplanens genomförande, vilket påpekats av en rad remissinstanser. De behov som lyfts fram är framförallt resurser till investeringar i fysiska åtgärder samt till kontinuerlig naturvårdsskötsel.

Miljöförvaltningen skriver även: Ett utökat samordningsansvar för miljöförvaltningen ryms inte inom nuvarande budgetram. Samordningen kräver resurser i sig men det handlar också om utökade insatser av generell karaktär, till exempel utökad kommunikations- och utbildningsverksamhet samt utökad nätverksverksamhet med till exempel föreningslivet. Att följa utvecklingen över tid för de indikatorer som föreslås, liksom att hålla de digitala verktygen aktuella och uppdaterade, är också utökade insatser som behöver beaktas. Satsningar på att utveckla och tillgängliggöra de mest centrala av verktygen kommer att behövas.

Det saknas resurser både hos stadsdelarna och på miljöförvaltningen. Även exploateringsnämnden framhåller att handlingsplanens ambitioner inte ryms inom befintliga medel, varken för förstärkningsåtgärder, drift eller miljöövervakning. Men istället för ökade resurser har stora nedskärningar gjorts på grund av förra årets skattesänkning. Det är inte direkt förvånande att de borgerliga partierna prioriterar skattesänkningar före välfärden, miljön och klimatet. Men det är mer förvånande att Miljöpartiet har accepterat nedskärningar inom äldreomsorg, förskola och skola genom att acceptera skattesänkningar och utförsäljningar. Vad man har fått i utbyte är en förvisso välskriven handlingsplan, men vars innehåll inte kommer att kunna genomföras på grund av minskade resurser.

För den biologiska mångfalden gäller det nu att kunna gå från ord till handling. Vi socialdemokrater är positiva till handlingsplanen för biologisk mångfald och vill se att den följs upp med mer medel för naturvård. För att handlingsplanen i slutändan ska leda till förbättringar i verkligheten måste även de som ska utföra arbetet få de resurser som krävs.

Peter Wallmark (SD) lämnar särskilt uttalande enligt följande:

Syftet med handlingsplanen är att värna och utveckla stadens biologiska mångfald samtidigt som Stockholm växer, varför det behövs ett strategiskt arbetssätt inom detta område. För att bygga 140 000 nya bostäder fram till 2030 krävs samtidigt att idag obebyggd mark tas i anspråk för ny bebyggelse. Våra kommentarer fokuserar därför på de delar i handlingsplanen som är särskilt relevant i stadsplanering och vid bostadsproduktion. De delar som gäller bevarande och skötsel av land och hav som ej berörs av byggande, lämnas därför därhän i detta SU.

Det är särskilt glädjande, ur perspektivet av en ökad befolkning att begreppet ekosystemtjänster har ett brett perspektiv. Vid sidan av stödjande, reglerande, försörjande tjänster nämns i inledningen även kulturella tjänster, fysisk hälsa, mentalt välbefinnande, kunskap och inspiration, social interaktion samt kulturarv och identitet. I Handlingsplanen finns även skrivningar som direkt har relevans vid nyproduktion: Bostadsnära vardagsnatur med artrika inslag, till exempel gamla värdefulla träd i parker och kyrkogårdar.

Sällsynta arter. Det är bra att skydda sällsynta arter. Dock bör skyddet utgå från artens behov av skydd generellt, dvs i ett större sammanhang och perspektiv. En art som är sällsynt på en viss plats men som är mera vanligt förekommande på andra platser, behöver ur artskyddets perspektiv inget högt skydd på den plats där den är sällsynt. En växt- eller djurart som är mycket sällsynt på en viss plats, kan vara det pga att platsens egenskaper och läge och kopplingar till omgivningen via spridningskorridorer etc, inte erbjuder en god miljö för arten i fråga. Artskyddet blir mer effektivt om det riktas till de platser och artbestånd som är livskraftiga och kan utvecklas vidare. Detsamma gäller olika biotoper, skogsmarker och andra naturtyper.

Underrättelse

Kommunstyrelsen ska underrättas om beslutet.